

Dansk Erhvervs NøgletalsNyt

Stærk dansk genopretning – mangel på arbejdskraft udfordrer

Af: Cheføkonom Tore Stramer og seniorøkonom Kristian Skriver

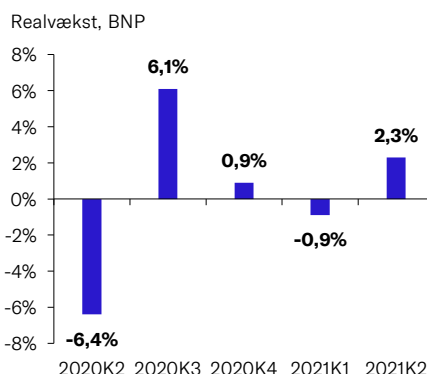
I denne uge og sidste uge har vi fået tal, der bekræfter, at dansk økonomi er kommet flyvende ud af coronakrisen. Danmarks Statistik kom tirsdag med tal, der viser, at BNP-væksten i andet kvartal i år er opgjort til 2,3 pct. Den flotte vækst skyldes den løbende genåbning, som satte gang i økonomien. Der er dog betydelig risiko for, at manglen på arbejdskraft kan blive en klods om benet for væksten. 28 pct. af virksomhederne i serviceerhvervene siger nej til ordrer, fordi de mangler arbejdskraft, mens i byggeriet må 43 pct. af virksomhederne sige nej til ordrer pga. mangel på arbejdskraft. En del af forklaringen ligger i, at den offentlige sektor har ansat historisk mange medarbejdere. Den offentlige beskæftigelse har aldrig været større end i dag.

Trods mangel på arbejdskraft indeholder regeringens nyeste prognose en stor opjustering af BNP-væksten fra 2,4 pct. til 3,8 pct. i 2021. Som det ser ud lige nu, tror vi på en endnu højere vækst i 2021, hvormed 2021 vil byde på den højeste økonomiske vækst i 15 år. I regeringens prognose har de nedjusteret BNP-væksten i 2022 fra 3,6 pct. til 2,8 pct.

Offentliggjorte tal fra Danmarks Statistik tirsdag viser, at ledigheden faldt med 500 personer i juli. Det er både overraskende og skuffende. Ledigheden ligger dermed 5.600 over niveauet fra før corona ramte.

Derudover viser tal fra Danmarks Statistik, at detailsalget falder. Det sker fordi forbrugerne i højere grad breder sit forbrug ud på forskellige brancher og virksomheder, som følge af lempelser af restriktioner. Til sidst er forbrugertilliden tilbage på niveauet før COVID-19. Det ligger nu på 4,4, og er derfor på det højeste niveau siden januar 2020, hvor coronapandemien endnu ikke havde taget optimismen ud af forbrugerne.

Nøgletal	Side
Dansk økonomi er genoprettet - den offentlige beskæftigelse bør gøre det samme	2
Stærk genopretning har taget regeringens økonomer på sengen	3
Uændret ledighed trods stor mangel på arbejdskraft	5
Virksomhederne siger nej til kunder pga. mangel på arbejdskraft	6
Lille fald i detailsalget i juli	7
Forbrugertilliden tilbage på niveauet før COVID-19	8

Dansk økonomi er genoprettet - den offentlige beskæftigelse bør gøre det samme

Offentliggjorte tal fra Danmarks Statistik tirsdag viser, at BNP-væksten i andet kvartal var 2,3 pct. Det er en anelse højere end det første, meget tidlige bud, som Danmark Statistik udkom med for et par uger siden, hvor kvartalsvæksten blev opgjort til 2,2 pct. Med væksten i andet kvartal er dansk økonomi nu 0,8 pct. større end fjerde kvartal 2019, hvor pandemien endnu ikke havde ramt dansk økonomi.

Det er en flot vækst, der sætter to streger under, at dansk økonomi er kommet flyvende ud af vinterens nedlukning. I takt med genåbningen og at hverdagen er vendt tilbage, er den økonomiske aktivitet også vendt tilbage med høj fart. Det betyder, at den danske økonomi nu er lige så stor som før pandemien slog økonomien omkuld. Efter det store tilbageslag i foråret sidste år havde vi ikke i vores vildeste fantasi forestillet os, at dansk økonomi så hurtigt ville vende tilbage. Det er selvsagt en rigtig glædelig overraskelse.

Det står nu klart, at coronakrisen vil indskrive sig i de økonomiske historiebøger som en meget voldsom krise, som samtidig var utrolig kort. Det står i skærende kontrast til finanskrisen, der både var dybere og længere.

Genåbningen af dansk økonomi hen over foråret og i begyndelsen af sommeren har fået det private forbrug til at skyde i vejret med 4,3 pct. Når vi ser fremad, kommer det også til at være fremgangen i privatforbruget, der kommer til at sætte yderligere fut i dansk økonomi. Forbrugernes købekraft stråler pga. udbetaling af feriepenge, stigende boligpriser og kraftigt dalende arbejdsløshed. Dertil har danskerne under nedlukningen sparet penge op. Den flotte købekraft vil i resten af 2021 og i 2022 skrue op under blusset på dansk økonomi.

Økonomien er genoprettet – den offentlige beskæftigelse bør gøre det samme

Dansk økonomi har gode forudsætninger for fremgang i resten af 2021 pga. stærk købekraft hos forbrugerne og vækst på vores eksportmarkeder. Der er dog betydelig risiko for at mangel på arbejdskraft kan blive en klods om benet for væksten. Virksomhederne siger i dag nej til nye ordrer i et omfang som vi kun tidligere har set i årene op til finanskrisen, der var præget af overophedning. Offentliggjorte tal fra Danmarks Statistik mandag viser, at i øjeblikket siger 28 pct. af virksomhederne i serviceerhvervene nej til ordrer, fordi de mangler arbejdskraft, mens i byggeriet må 43 pct. af virksomhederne sige nej til ordrer pga. mangel på arbejdskraft.

En del af forklaringen er, at den offentlige sektor har ansat medarbejdere i et historisk stort omfang. I andet kvartal var den offentlige beskæftigelsen hele 24.200 personer større end fjerde kvartal 2019. Det betyder, at den offentlige beskæftigelse aldrig har været større end i dag. Mens dansk økonomi er vendt tilbage til niveauet fra før pandemien, er det langt fra tilfældet for den offentlige beskæftigelse.

Dansk økonomi er nu i store træk ved at vende tilbage normalen fra før pandemien. Det samme bør den offentlige beskæftigelse, der har haft kraftigt vokseværk under pandemien. Virksomhederne må sige nej til kunderne i et omfang, der ikke er set siden årene op til finanskrisen. Derfor er det nødvendigt med en normalisering af den offentlige beskæftigelse, så virksomhederne får bedre mulighed for at sige ja tak til nye ordrer.

Stærk genopretning har taget regeringens økonomer på sengen

Regeringen offentliggjorde i mandags en ny prognose for dansk økonomi frem mod 2022. Det springer særligt i øjnene, at regeringen har løftet vækstforventningerne i forhold til maj-prognosen betragteligt. Konkret har regeringen opjusteret deres vækstforventninger for i år fra 2,4 pct. til 3,8 pct. Det står dermed klart, at 2021 nu vil byde på den højeste økonomiske vækst i 15 år. Det er en meget voldsom opjustering, der viser, at sommerens høje økonomiske aktivitet har taget regeringens økonomer på sengen.

Vi hælder endda til, at regeringens nye vækstskøn for 2021 er i den lave ende. Som tingene ser ud nu, er det bestemt ikke utænkeligt, at BNP-væksten for 2021 ender på et niveau omkring godt 4 pct. Ser vi ind i 2022, har regeringen dog lige nedjusteret vækstforventningerne fra 3,6 pct. til 2,8 pct. Dermed forventer regeringens økonomer også, at opsvinget har tyvstartet her i 2021 for til gengæld at miste dampen lidt hurtigere ind i 2022.

2022 vil byde på den største finanspolitiske stramning i nyere tid

Umiddelbart lægger regeringen op til en mærkbar stramning af finanspolitikken. Den flerårige finanseffekt (inkl. midlertidige kompensationsordninger) vil bremse den økonomiske aktivitet med 1,9 pct. i 2022. Det er historisk, da der er tale om den største finanspolitiske opbremsning i nyere tid. Vi skal helt tilbage til kartoffelkuren for at finde en opbremsning i finanspolitikken, der blot minder om det, der er i vente i 2022.

Der er dog vigtigt at holde sig for øje, at en stor del af den finanspolitiske opbremsning kommer helt automatisk i takt med, at kompensationspakkerne udfases, og udbetalingen af feriepengene ikke længere indregnes. Selv om der er lagt op til en markant opstramning af finanspolitikken, så er opstramningen i vores optik ikke målrettet nok. Der er behov for en mere målrettet og effektiv stramning af finanspolitikken, der håndterer den akutte mangel på arbejdskraft i den private sektor. Temperaturen bør særligt dæmpes i byggesektoren, der i øjeblikket læner sig op ad den værste overophedning før finanskrisen. Politikerne bør reducere de offentlige bygge- og anlægsinvesteringer yderligere, samtidig med at boligjobordningen reduceres mærkbart.

Dertil er det tvingende nødvendigt, at regeringen igen får nedbragt beskæftigelsen i det offentlige. Den offentlige beskæftigelse er steget med knap 30.000 personer siden marts 2020 og befinder sig på et rekordhøjt niveau. Det er ikke holdbart i en situation, hvor det private arbejdsmarked råber på arbejdskraft. Det er derfor også tvingende nødvendigt, at regeringen nu med sikker og fast hånd får nedbragt den offentlige beskæftigelse.

Endelig er der brug for, at regeringen mere bredt ser på tiltag, der øger udbuddet af arbejdskraft hurtigst muligt. Det kan bl.a. ske ved at gøre det nemmere for virksomhederne at rekruttere udenlandsk arbejdskraft. Dertil er der behov for at se på tiltag, der sikrer, at både unge studerende og ældre, der står på kanten til en pensionstilværelse, får tilskyndelse til at tage en ekstra tårn på arbejdsmarkedet.

Uændret ledighed trods stor mangel på arbejdskraft

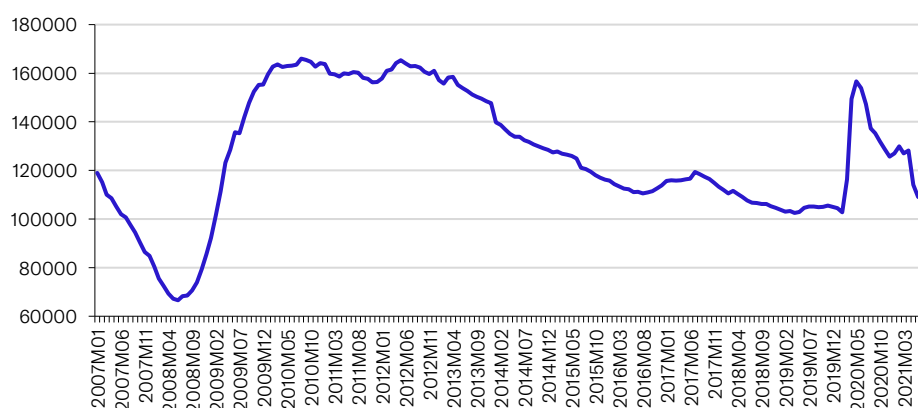
Offentliggjorte tal fra Danmarks Statistik tirsdag viser, at ledigheden faldt med beskedne 500 personer i juli. Det er både overraskende og en stor skuffelse, at ledigheden ikke faldt mere tydeligt i juli. Det meget beskedne fald i ledigheden har fundet sted til trods for, at aktiviteten i dansk økonomi er meget høj og virksomhederne mangler arbejdskraft.

Den stort set uændrede ledighed i juli viser med al tydelighed, at der desværre ikke er meget potentiale i at reducere ledighedskøen yderligere. Det til trods for at ledigheden fortsat ligger ca. 5.600 personer over niveauet før coronakrisen ramte i foråret 2020.

Der er i stedet brug for tiltag og reformer, der hiver flere personer ind i arbejdsstyrken. Det kan bl.a. ske ved at gøre det nemmere for virksomhederne at rekruttere udenlandsk arbejdskraft. Dertil er der behov for at se på tiltag, der sikrer at både unge studerende, og ældre, der står på kanten til en pensionstilværelse, får tilskyndelse til at tage en ekstra tørn på arbejdsmarkedet.

Lykkedes det ikke hurtigt at øge arbejdsudbuddet, så risikere vi en alvorlig overophedning af dansk økonomi, der vil forkorte opsvinget betragteligt.

Fuldtidsledige, sæsonkorrigeret

Kilde: Danmarks Statistik, tabel AUS08

Virksomhederne siger nej til kunder pga. mangel på arbejdskraft

Offentliggjorte tal fra Danmarks Statistik mandag viser, at manglen på arbejdskraft steg yderligere i august. I bygge- og anlægssektoren melder hele 43 pct. af virksomhederne om mangel på arbejdskraft. Det er tæt på det højeste niveau i statistikken levetid siden 2005.

Men også i serviceerhvervene er manglen på arbejdskraft ekstremt høj i øjeblikket. Hele 28 pct. af servicevirksomhederne meldte om mangel på arbejdskraft i august, hvilket er et rekordhøjt niveau.

Stigningen i manglen på arbejdskraft er særligt voldsom blandt hotellerne, hvor det nu er 80 pct. der melder om mangel på arbejdskraft. Det er en ekstrem mangel på arbejdskraft, der kræver akut handling fra politikerne. Vi er nu i en meget alvorlig situation, hvor manglen på arbejdskraft betyder at mange hoteller er nødsaget til at køre på nedsat kraft og afvise kunder i døren. Det er ekstremt uhensigtsmæssigt, da mange hoteller fortsat kæmper med at komme på fode efter coronakrisens rasen.

Den fortsatte stigning i manglen på arbejdskraft sender da også en meget hård presbold til regeringen op til årets finanslov. Den stigende og meget høje mangel på arbejdskraft viser, at dele af økonomien er ved at overophede. Det er en meget alvorlig udfordring, der skal adresseres hurtigst muligt for at undgå at opsvinget ender i et stort brag.

Der er derfor brug for en målrettet og effektiv stramning af finanspolitikken, der afværger en truende overophedning af dansk økonomi.

Temperaturen bør særligt dæmpes i byggesektoren, der i øjeblikket læner sig op ad den værste overophedning siden årene op til finanskrisen. Politikerne bør reducere de offentlige bygge og anlægsinvesteringer yderligere samtidig med at boligjobordningen reduceres mærkbart.

Dertil er det tvungende nødvendigt, at regeringen igen får nedbragt beskæftigelsen i det offentlige til niveauerne før corona-epidemien ramte. Den offentlige beskæftigelse er steget med knap 30.000 personer siden marts 2020 og befinder sig nu et rekordhøjt niveau. Det er ikke holdbart i en situation, hvor det private arbejdsmarked skriger på arbejdskraft. Det er derfor også tvungende nødvendigt, at regeringen nu med sikker og fast hånd får nedbragt den offentlige beskæftigelse til et niveau, der er sammenligneligt med tiden før corona-epidemien.

Lille fald i detailsalget i juli

Offentliggjorte tal fra Danmarks Statistik i sidste uge viser, at detailsalget faldt med 0,1 pct. fra juni til juli. Det er et beskedent faldt, der ikke ændrer ved, at detailsalget fortsat ligger på et meget højt niveau.

Vi vil endda gå så langt som at sige, at det er en god nyhed, at detailsalget nu er begyndt at falde lidt. Det begyndende fald i detailsalget skal ses i sammenhæng med, at restriktionerne er blevet lempet betydeligt hen over sommeren, og at smitten generelt har været lav. Dermed har danskerne igen haft mulighed for, og lyst til, at bruge penge på landets restauranter, biografer, rejser og i kulturlivet. Det er meget positivt, da det er de brancher, der har været klart hårdest ramt af coronakrisen.

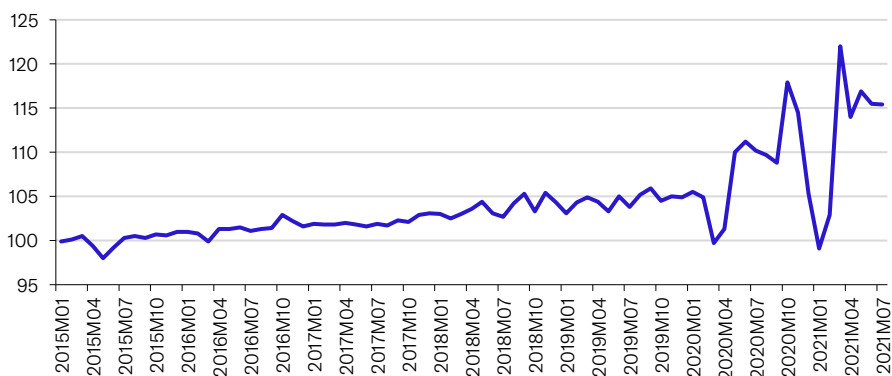
Sidste uges begyndende fald i detailsalget skal dermed også ses som et positivt tegn på, at danskernes forbrug nu breder ud på flere virksomheder og brancher end tidligere.

Udsigt til stærk fremgang i privatforbruget

Ser vi fremad, forventer vi en fortsat solid fremgang i privatforbruget, hvor særligt danskernes køb af serviceydelser vil stige pænt. Forbrugertilliden er tilbage på niveauet før coronakrisen ramte, og købekraften sprudler efter udbetalingen af de indefrosne feriepenge på i alt 52 mia. kr. Privatforbruget har simpelthen taget scenen som den bærende kraft i det nuværende økonomiske opsving.

Udfordringen bliver nu at sikre, at dansk økonomi ikke koger over i den kommende tid. Der skal sikres den nødvendige arbejdskraft til virksomhederne, og politikkerne bør fjerne foden fra den finanspolitiske speeder.

Detailomsætningsindeks, 2015=100, sæsonkorrigeret

Kilde: Danmarks Statistik, tabel DETA152

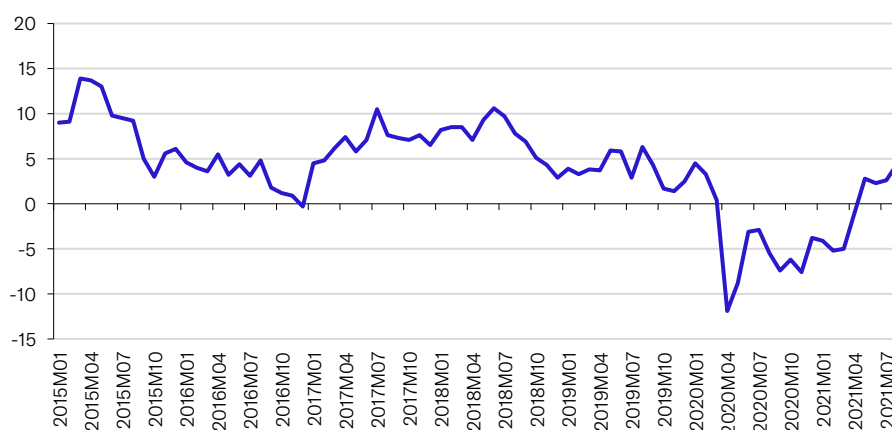
Forbrugertilliden tilbage på niveauet før COVID-19

I sidste uge offentliggjorte Danmarks Statistik tal der viser, at forbrugertilliden steg fra 2,6 i juli til 4,4 i august. Det er det højeste niveau siden januar 2020. Forbrugertilliden er altså nu tilbage på niveauet før coronakrisen ramte i foråret 2020.

Stigningen i forbrugertilliden skyldes særligt, at forbrugernes vurdering af Danmarks nuværende økonomiske situation sammenlignet med for et år siden er steget pænt. Det er en optimisme jeg godt kan skrive under på. Dansk økonomi er kommet flyvende ud af coronakrisen, og såvel beskæftigelsen som den økonomiske aktivitet er i øjeblikket rekordhøj.

Det er en rigtig god nyhed, at forbrugerne nu har lagt coronakrisens pessimisme bag sig. Det betyder, at vejen er banet for en fortsat pæn fremgang i privatforbruget. En høj forbrugslyst betyder, i kombination med en sprudlende købekraft, at udsigten for privatforbruget er meget lys i øjeblikket.

Forbrugertillidsindikatoren

Kilde: Danmarks Statistik, tabel FORV1

Kontakt

Henvendelser angående Dansk Erhvervs NøgletalsNyt kan ske til cheføkonom Tore Stramer på tstr@danskerhverv.dk og tlf. 3374 6107 eller seniorøkonom Kristian Skriver på kso@danskerhverv.dk og tlf. 3374 6033.